
VOJENSKO-POLITICKÁ ČÁST

K 70. NAROZENINÁM PRESIDENTA REPUBLIKY ANTONÍNA ZÁPOTOCKÉHO

Nadporučík JUDr. Milan Špičák

Život soudruha Antonína Zápotockého je těsně spjat s bojem české dělnické třídy za osvobození z područí kapitalismu a za vybudování socialistické společnosti v naší zemi. V sedmdesáti letech života soudruha Zápotockého se odrážejí všechny boje, které naše dělnická třída vybojovala před Velkou říjnovou socialistickou revolucí, za předmnichovské republiky, v letech okupace i při budování lidově demokratického Československa.

Historické události, v nichž se vytvářelo, sílilo, bojovalo a vítězilo české revoluční dělnické hnutí za imperialismu, daly vyniknout schopnostem nadaných dělnických vůdců, kteří v čele lidových mas řešili theoretické i praktické otázky dělnického hnutí. Antonín Zápotocký, jenž žije od mládí v těsném styku s dělnickým hnutím, je jedním z nich. Od jinošských let v předních řadách dělnické třídy účastní se řešení problémů českého revolučního dělnického hnutí, jak vyvstávaly v historicky zvláštních podmínkách vývoje.

*

Nás vojáky zvláště zajímá otázka poměru dělnického hnutí k armádě.

Je poučné sledovat, jakým způsobem se s tímto problémem vypořádalo v minulosti naše revoluční dělnické hnutí, v němž soudruh Zápotocký právě v této otázce sehrál v letech kolem první světové války významnou úlohu.

Dělnické hnutí v našich zemích obdobně jako všechna dělnická hnutí za imperialismu bylo postaveno před řešení otázky poměru proletářů k buržoasní armádě. Je známo, jak nesprávný postoj v těchto otázkách zaujímala většina vůdců oportunistické sociální demokracie v době první světové války, třebaže správné řešení již na jejím počátku proletářům celého světa ukázal V. I. Lenin ve svých theoretických pracích řešících palčivé otázky dělnického hnutí.

Mnohým našim pracujícím nahnáným na imperialistická jatka první světové války dostalo se příležitosti poznat Leninovy these o poměru proletariátu k imperialistické válce a k armádě již v průběhu války, zvláště pak těm, kteří na ruské frontě nebo v zajetí mohli být účastní jejich praktické aplikace.

Příkladem ruského revolučního proletariátu, který zvítězil ve Velké říjnové socialistické revoluci a zbavil se vykořisťovatelského společenského řádu, následuje po skončení první světové války i proletariát četných dalších evropských zemí. Vznikají dokonce sovětské republiky v Maďarsku, na východním Slovensku a v Bavorsku.

V téže době však rozpoutává buržoasie mohutnou vlnu pacifismu a prostřednictvím zaprodaných sociálně demokratických vůdců šíří v zá-

padoevropském dělnictvu hnutí maloburžoasní, dělnické třídy škodlivé pacifistické názory.

Tyto názory, které odpor mas proti imperialistické válce zaměňovaly odporem proti válce vůbec, přikrývaly objektivně buržoasii, jež se bála jako čert kříže občanské války pracujících za dobytí moci. Tyto pacifistické názory hrozily dočasně ovládnout i proletářské masy, což bylo zvláště nebezpečné v době, kdy se proletariát za dočasné stabilisace kapitalismu měl připravovat na nové období vzestupu revoluce a třídních bojů.

Bylo tedy naléhavým úkolem rodičího se komunistického hnutí v západoevropských kapitalistických zemích zjednat v této otázce jasno. Vyřešit správně tuto otázku v situaci, kdy buržoasie hrozila novou protisovětskou válkou, pro niž počítala i s českými proletáři — to byl jeden z prvních theoretických i praktických úkolů naší mladé KSČ. Při řešení otázky poměru revolučního dělnického hnutí k imperialistické válce a k armádě vidíme u nás přední vůdce marxistické levice a mezi nimi i souduha Zápotockého.

Československá buržoasie se od prvních okamžiků vzniku samostatného státu připravuje na protisovětskou válku. Přípravy na válku zesílily zvláště po prosinci 1920, kdy se značně upevnily třídní posice buržoasie. Pro tuto válku potřebovala buržoasie ovšem ozbrojit proletářské masy. Proletářské masy však během imperialistické války a na základě zkušeností z Velké říjnové socialistické revoluce dospěly již k vyššímu stupni třídního uvědomění. To se konkrétně projevilo v silném antimilitaristickém hnutí, silně zostřujícím třídní rozpory mezi proletariátem a buržoasií. Pokud antimilitaristické hnutí křížilo plány čs. buržoasie na novou imperialistickou válku proti Sovětskému svazu, potud bylo dělnické třídy prospěšné. Pokud se však zvracelo v maloburžoasní pacifismus, jenž konec konců nechává dělnickou třídu s holýma rukama a bezbrannou v nastávajících třídních bojích, stává se takto špatně pochopený antimilitarismus smrtelným nebezpečím pro proletariát a je třeba proti němu bojovat.

Komunistická internacionála řešila tuto zásadní otázku v proletářských masách kapitalistických států politickou prací, kdy vysvětlovala masám nebezpečí nahrazení leninských hesel hesly pacifismu. Mohutnou příležitostí k vysvětlení tohoto problému staly se manifestace uspořádané Komunistickou internacionálou při 10. výročí vypuknutí první světové války v červenci 1924. Komunistické strany v kapitalistických zemích uspořádaly v oněch dnech masové demonstrace proti válce a proti imperialistickému militarismu.

Naše KSČ se připojila k těmto manifestacím a uspořádala 27. července 1924 na 500 demonstrací a antimilitaristických projevů ve všech oblastech republiky. Demonstrace, které byly první mobilisací KSČ proti novému zbrojení a chystání nových válek, měly ten smysl, aby širokým lidovým masám bylo vyloženo, co bude dělat pracující lid, jakmile by měl být dán signál k nové imperialistické válce.

Stanovisko komunistů vysvětluje na příklad brněnská „ROVNOST“ v článku „Náš antimilitarismus“ z 11. července 1924:

„Jakými jsou komunisté antimilitaristy? Měšťácký a pasocialistický tisk píše o nás často, že přý nejsme žádnými antimilitaristy proto, poněvadž nám je vlastní sovětské Rusko, které má svou armádu lépe organizovanou a vyzbrojenou, než kterýkoli kapitalistický stát. To je pravda. Sovětské Rusko je dělníkům skutečnou vlastí a má skutečně výborně

organisovanou a vyzbrojenou Rudou armádu na obranu proti kapitalistickým lupičům. Tato Rudá armáda je nejen pevnou zárukou existence sovětské vlasti, ale je také spolubojovnicí a pýchou dělníků celého světa. My se k takovému militarismu hrdě hlásíme, protože víme, že kdyby si proletariát nehájil svou vlast zbraněmi a kdyby zbraně nedovedl náležitě ocenit, bylo by dávno veta po ruské sociální revoluci. Rudá armáda ruská bude také dělnictvu evropskému nejen pýchou, nýbrž i vzorem — toho nikdy se zřetele nepustíme!

Ale jakými jsme tedy antimilitaristy? Jsme antimilitaristy čestnými a otevřenými. Nejsme takovými antimilitaristy, jako jsou sociální demokraté. Sociální demokraté říkají, že jsou „antimilitaristy“, ale jakmile vypukla válka, stáli hned ochotně po boku krvavých kapitalistických vlád. Komunisté jsou nejvášnivějšími odpůrci tohoto kapitalistického militarismu, protože je to systém připravující lidstvu moře krve... Dělnictvo se organizuje za tím účelem, aby jednou ze základů vyplenilo tento systém lidského neštěstí. Také Rudá armáda je organizací, která po boku dělnictva celého světa stojí na stráž proti tomuto ničemnému militarismu kapitalistickému.

O blížícím se výročí 10 let od vypuknutí I. světové války na velkých našich antimilitaristických demonstracích vyzvedneme onen ohromný rozdíl, který je mezi kapitalistickým militarismem a vojenskými silami proletářskými: Rudá armáda je záštitou osvobozovací práce dělníka a každého pracujícího člověka, kdežto kapitalistický militarismus je zřídlo nejničemnějších lupů.“

V tomto duchu proběhly pak demonstrace po celém území republiky. Komunistická strana Československa vydala k nim hesla, která byla přes policejní zákaz nesena v průvodech:

„Válku válkám!“

„Pro kapitalistickou armádu ničeho — pro Rudou armádu krev našich srdcí!“

„Příprava k válce je přípravou k revoluci!“

„Přísaha matek: Vychováváme své syny na rudé vojáky proletářské revoluce, neboť jedině vláda chudých je zárukou věčného míru!“ a p.

Na jedné z těchto demonstrací konané na Zelném trhu v Brně promluvil tehdejší generální tajemník KSČ soudruh Antonín Zápotocký. Ve své řeči citoval známý Leninův výrok:

„...Dají ti do rukou pušku. Vezmi ji a uč se dobře vojenskému umění. Tato znalost je pro proletáře nezbytná — nikoli ovšem proto, abys střílel do svých bratrů, do dělníků druhých zemí, nýbrž proto, abys bojoval proti buržoasii své vlastní země, abys učinil konec bídě a válkám, a to nikoli zbožnými přáními, nýbrž vítězstvím nad buržoasií a jejím zbrojením!“

A glosoval jej slovy: „Tak jak to napsal Lenin v roce 1914, že je nesmysl nerukovat a odmítat dávanou zbraň, tak také má i proletariát a jeho dnešní mládež rukovat, zbraň přijmout, ale ji v příhodném okamžiku obrátit proti těm, kteří mu ji dali.“¹⁾

Ve své řeči dále vysvětloval, že komunisté jsou sice proti jakémukoli sloužení měšťáckému militarismu, přesto však nikterak nevyzývají proletariát, aby snad ignoroval armádu. Naopak — komunisté pokládají za nutné, aby dělnická třída byla obeznalá ve vojenství.

¹⁾ Citováno z rozsudku Zemského trestního soudu v Brně. Krajský archiv v Brně.

Dělník Sychrovský, jenž demonstraci řídil, zakončil ji slovy: „...Nemanifestujeme proto, abychom vyzývali naši mládež, aby nerukovala, aby zbraň odhazovala, nýbrž scházíme se proto, abychom demonstrovali před celou dělnickou veřejností svoji pevnou vůli znemožnit budoucí vraždění, což znamená, že jsme přesvědčeni, že konec buržoasních válek nenastane dříve, pokud se dělnictvo nesemkne v jednotný šik a neobráťí své zbraně proti buržoasii.“²⁾

Podobné demonstrace probíhaly na celém území republiky a vzbudily velký ohlas i mezi samými vojáky, které buržoasie ze strachu držela v plné pohotovosti v kasárnách, připraveny, zasáhnout proti demonstrantům. O tom podává zprávu týdeník KSČ pro brněnský kraj „Pravda“ z 30. července 1924:

„...Také v kasárnách mezi vojskem měla naše akce největší ohlas: vojáci dnes už dobře cítí, že jsou proletáři v armádních bluzách a že proti dělnictvu své, ani jiné národnosti nesmějí podniknout již nikdy žádný barbarský čin!“

A tak tato první velká protimilitaristická akce, kterou KSČ, v čele se soudruhem Zápotockým, podnikla v roce 1924, nejenže vážně zkrížila plány čs. buržoasie na novou protisovětskou válku, ale vymanila i velkou část proletářů z vlivu buržoasních pacifistických vlivů.

Komunistická strana Československa věnovala pak otázkám armády vždy živou pozornost. Každoročně, zvláště při nástupu nováčků, obrací se k nim v různých ilegálních brožurách a letáčích a vysvětluje mladým proletářům, že je třeba cvičit se ve zbraní, zároveň však rozkládat buržoasní armádu, která slouží buržoasii k přípravám nové protisovětské války.

Tak na příklad v svolání k rekrutům, ilegálně rozšiřovaném mezi nastupujícími branci v roce 1927, se říká:

„...Rekrute! Budou Ti vyprávět, že plníš nejvznešenější povinnosti občana k vlasti. Ty si ale pamatuj: Vlast bohatých není vlastí chudých. Tvoji vlastní je Svaz sovětských socialistických republik, země, v níž dělníci a rolníci budují socialismus. Rekrute! Budou Ti namlouvat, že armáda je utvořena k obraně vlasti před „vnějšími i vnitřními nepřáteli“. Ty ale věz: „Vnitřním nepřítelem“ to jsi ty, to jsou tvoji rodičové, to jsou dělníci a rolníci, kteří se staví proti panství kapitálu. „Vnější nepřítel“ to jsou dělníci a rolníci druhých zemí, tvoji bratři, kteří rovněž jako ty byli přinuceni nosit vojenský kabát, kteří rovněž jako ty touží po tom, aby bídě a válkám jednou provždy byl učiněn konec.

Tvoji praví nepřítelé to jsou zdejší a cizí kapitalisté, moderní otrokáři, kteří pracující lid utlačují a ženou z války do války.

Tvoji praví přátelé to jsou utlačovaní všech ras a národů, to jsou osvobození dělníci a rolníci proletářského Ruska.“

²⁾ Tamtéž. Za tyto výroky byli oba soudruzi odsouzeni: S. Zápotocký „za podněcování k vojenskému zločinu vzpoury, k zločinu úkladů a za zločin výzvy k trestným činům“ k 9 měsícům zostřeného žaláře, doplněného postem jednou měsíčně, s. Sychrovský k 3 měsícům zostřeného žaláře.

Soudruh Zápotocký, jak známo, tento trest nikdy nenastoupil: v roce 1925 odcestoval do SSSR, pak se skrýval a na podzim 1925 byl zvolen poslancem, takže chráněn imunitou člena Národního shromáždění trest nenastoupil, ačkoli se o to buržoasní soud nesčetněkrát snažil.

V nové historické situaci nastalé příchodem fašismu k moci v sousedním Německu v třicátých letech stupňuje pak strana svůj boj za demokratisaci čs. armády a za její očistění od profašistických živlů, aby se armáda mohla stát opravdovým obráncem čs. samostatnosti. Zrada čs. buržoasie to však, jak známo, zamezila.

*

Druhá světová válka dále prohloubila trvající všeobecnou krizi imperialismu. Její výsledek je charakterisován značným přesunem třídních sil ve prospěch proletariátu.

Před proletariátem zemí lidových demokracií, které se vymanily z kapitalistického systému a daly se na cestu budování socialismu, vystává reálná možnost a zároveň nutnost výstavby armády nového typu — armády lidové, jež by nejdříve vítězně dokončila národně osvobozenecský boj a pak zajišťovala základy budovaného socialismu. Jak zásadně jiný je proto poměr komunistů k této armádě! Jakými obětavými budovateli této armády byli právě komunisté!

Třídní boj zostřující se v procesu přerůstání národně demokratické revoluce v revoluci socialistickou projevil se pochopitelně i v otázce armády a strana proto věnuje armádě stále pozornost. Po únoru 1948 odstranila strana všechny překážky, které nepřátelé lidové demokratického zřízení stavěli v cestu splňování úkolu daného košickými vládními programem pro vybudování nové armády. Teprve tehdy byla nastoupena cesta důsledného budování armády podle vzoru armády Sovětské.

Zvláště v letech 1950—1953 uskutečnila strana a vláda četná opatření, která radikálně pozvedla bojeschopnost armády. Těchto prací se s velkým zájmem a obětavostí účastní i soudruh Antonín Zápotocký, nejdříve jako předseda vlády, později jako prezident republiky a vrchní velitel čs. branné moci. Z tohoto místa uskutečňuje vůdčí pokyny strany a provádí další opatření, sledující zabezpečení lidové demokratického Československa před imperialistickým útočníkem.

Poslání a úkoly lidové armády formuloval její vrchní velitel, soudruh Antonín Zápotocký, ve svém projevu k absolventům Vojenské technické akademie Antonína Zápotockého takto:

„... My, kteří jsme na míle vzdáleni jakýchkoliv uchvatitelských choutek, kteří vůbec nepomýšlíme na pokořování druhých národů, kteří netoužíme ani po jedné pídí cizí země, kteří máme před sebou jediný cíl, vybudovat svou vlast ve skutečně krásnou, mírumilovnou zem, která má jedinou snahu, uspokojovat stoupající hmotné i kulturní potřeby lidu, máme všechny důvody řídit se při budování své obrany a armády zářným příkladem Sovětského svazu. Budujeme armádu sloužící ochraně míru, svobodného tvůrčího úsilí našeho lidu a samostatnosti naší vlasti.

Naše armáda není však budována jen pro vojenské cíle. Jsouc armádou mírovou, má také i povinnost bránit a pomáhat uskutečňování naší socialistické výstavby.“

Výstavbě takové armády věnuje proto náš pracující lid rád své síly a schopnosti. Strana a vláda zajišťují k tomu všechny předpoklady. Svě síly a schopnosti dává výstavbě armády i její vrchní velitel — soudruh Antonín Zápotocký. Pod jeho velením splnila v minulých letech naše armáda úkol, který jí vytkla strana a lidové demokratická vláda: byly

položeny pevné a spolehlivé základy obrany naší vlasti. Nyní jsou vytvářeny příznivé podmínky k dalšímu soustavnému zvyšování bojové síly armády a zlepšování její bojové a politické přípravy i jejího materiálního zabezpečení.

V duchu usnesení strany a vlády z 15. září 1953 byla podstatně prohloubena péče o zvýšení bojeschopnosti armády mimo jiné i podstatným zlepšením materiální péče o vojáka.

Takto projevují pracující lidové demokratického Československa svůj vztah k lidové armádě, v níž právem vidí obránce výsledků své práce. A je přímo symbolickým výrazem této změny skutečnost, že je to právě soudruh Zápotocký, přední pracovník naší KSČ, jenž stojí dnes v čele armády.

My vojáci spolu s pracujícími Československa přejeme soudruhovi Zápotockému, jenž se 19. prosince t. r. dožívá 70. narozenin, pevné zdraví a mnoho úspěchů na cestě za dosažením cíle, který si vytkl při svém nástupu do funkce vrchního velitele branné moci:

„Jako vrchní velitel čs. branné moci budu neustále usilovat o to, abych zajistil další výstavbu, upevňování a zvyšování bojové pohotovosti lidové demokratických ozbrojených sil v souladu se zájmy lidu a socialistické výstavby našeho státu!“

A my vojáci při této příležitosti slibujeme, že vynaložíme všechny své síly k nejlepšímu splnění dílčích úkolů, které při tom na každého z nás připadají.

